

§ 515

Dnr KS 2023/00444-1.5.2

Beslut - Återrapport av uppdrag - Söka samverkan med lämplig kommun i Ukraina för att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.
2. Västerås stad går med i ICLDs Europanätverk med syfte att hitta en lämplig ukrainsk kommun för samverkan för att därefter ansöka om stöd för förstudie till ett kommunalt partnerskap med denna kommun från ICLD. Västerås stads representanter i Europanätverket tar fram förslag på ukrainsk kommun att samverka med i en förberedelsefas. Därefter tar kommunstyrelsen ställning till eventuell fortsatt samverkan.

Ärendebeskrivning

Marcus Jacobson (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina föreslagit att uppdra till kommunstyrelsen att söka samverkan med lämplig kommun i Ukraina för framtida samarbete.

Stadsledningskontoret föreslog att motionen skulle bifallas mot bakgrund av att staden använder externt stöd från exempelvis EU eller ICLD för att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina och att fokusområden för samverkan är kapacitetsbyggande, lokal demokrati och god styrning för att underlätta Ukrainas närmanden till EU.

Kommunfullmäktige biföll motionen den 2 februari 2023 och gav kommunstyrelsen uppdrag att söka samverkan med lämplig kommun i Ukraina för att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina, utreda förutsättningar för Västerås stad att gå med i European Alliance of Cities and Regions for the Reconstruction of Ukraine samt hur externt stöd från exempelvis EU eller ICLD för samverkan kan erhållas.

Stadsledningskontoret har undersökt förutsättningarna att söka stöd för samverkan med Ukraina via olika aktörer,

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.
2. Västerås stad går med i ICLDs Europanätverk med syfte att hitta en lämplig ukrainsk kommun för samverkan för att därefter ansöka om stöd för förstudie till ett kommunalt partnerskap med denna kommun från ICLD. Västerås stads representanter i Europanätverket tar fram förslag på ukrainsk kommun att samverka med i en förberedelsefas. Därefter tar kommunstyrelsen ställning till eventuell fortsatt samverkan.

Yrkanden

Amanda Grönlund (KD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Proposition

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag, till vilket Amanda Grönlund (KD) yrkat bifall, och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med detta.

Kommunstyrelsen
Charlotta Filling
Epost: charlotta.filling@vasteras.se

Kopia till

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Återrapport av uppdrag – Söka samverkan med lämplig kommun i Ukraina för att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina, utreda förutsättningar för Västerås stad att gå med i European Alliance of Cities and Regions for the Reconstruction of Ukraine samt hur externt stöd från exempelvis EU eller ICLD för samverkan kan erhållas

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.
2. Västerås stad går med i ICLDs Europanätverk med syfte att hitta en lämplig ukrainsk kommun för samverkan för att därefter ansöka om stöd för förstudie till ett kommunalt partnerskap med denna kommun från ICLD. Västerås stads representanter i Europanätverket tar fram förslag på ukrainsk kommun att samverka med i en förberedelsefas. Därefter tar kommunstyrelsen ställning till eventuell fortsatt samverkan.

Ärendebeskrivning

Marcus Jacobson (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina föreslagit att uppdra till kommunstyrelsen att söka samverkan med lämplig kommun i Ukraina för framtida samarbete.

Stadsledningskontoret föreslog att motionen skulle bifallas mot bakgrund av att staden använder externt stöd från exempelvis EU eller ICLD för att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina och att fokusområden för samverkan är kapacitetsbyggande, lokal demokrati och god styrning för att underlätta Ukrainas närmanden till EU.

Kommunfullmäktige biföll motionen den 2 februari 2023 och gav kommunstyrelsen uppdrag att söka samverkan med lämplig kommun i Ukraina för att bistå i återuppbyggnaden av Ukraina, utreda förutsättningar för Västerås stad att gå med i European Alliance of Cities and Regions for the Reconstruction of Ukraine samt hur externt stöd från exempelvis EU eller ICLD för samverkan kan erhållas.

Stadsledningskontoret har undersökt förutsättningarna att söka stöd för samverkan med Ukraina via olika aktörer,

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.
2. Västerås stad går med i ICLDs Europanätverk med syfte att hitta en lämplig ukrainsk kommun för samverkan för att därefter ansöka om stöd för förstudie till ett kommunalt partnerskap med denna kommun från ICLD. Västerås stads representanter i Europanätverket tar fram förslag på ukrainsk kommun att samverka med i en förberedelsefas. Därefter tar kommunstyrelsen ställning till eventuell fortsatt samverkan.

Beslutsmotivering

Den 24 februari 2022 inledde Ryssland ett anfallskrig mot Ukraina. Sedan dess har flera svenska kommuner inlett samverkan med ukrainska kommuner eller undersöker förutsättningar för samverkan med ukrainska kommuner och andra lokala aktörer. I Sverige finns i nuläget tre aktörer på nationell nivå som på olika sätt stöttar samverkan mellan ukrainska och svenska kommuner. Dessa är Svenska Institutet, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD).

Svenska Institutet finansierar via SI Baltic Sea Neighbourhood Programme så kallad såddfinansiering för att förbereda ansökningar om ny finansiering främst från EU och utarbeta koncept och identifiera partner för framtida samarbete. Svenska Institutet kan också finansiera lite större samarbetsprojekt där Ukraina och andra länder i EU:s Östliga partnerskap ingår. Syftet med dessa projekt är att bygga nätverk och plattformar, utveckla och testa modeller och metoder, ge input till policyn och strategier och bygga/sprida kunskap och kompetens.

SKR har byggt upp en portal (<https://unitedforua.org/>) där svenska kommuner kan söka partnerkommuner i Ukraina för att stimulera kort- och långsiktig återuppbyggnad. De arrangerar också konferenser bland annat i Sverige, där svenska och ukrainska kommuner kan träffas och diskutera förutsättningar för samverkan.

ICLD finansierar det kommunala partnerskapsprogrammet, ett verktyg för att utveckla den lokala demokratin i Sverige och i samarbetskommuner. I Europa är samverkan bland annat möjlig att genomföra med kommuner från Ukraina och europeiska postkonfliktländer som Kosovo, Serbien, Bosnien och Hercegovina, Moldavien samt Georgien. Samarbetsområden är jämlikhet, delaktighet, transparens och ansvarsutkrävande. Utöver de kommunala partnerskapen så finansierar ICLD numera olika nätverk. Ett nystartat nätverk med anledning av kriget mot Ukraina är Europanätverket. Därför söker ICLD nu svenska kommuner eller regioner som redan ingår eller vill ingå i ett partnerskap med en kommun i Ukraina, Bosnien och Hercegovina eller Kosovo. Europanätverket syftar till att bistå dessa kommunala partnerskap och kommer ha fokus lokal demokrati i kris och krig.

ICLD:s partnerskapsprogram och Europanätverket är de mest fördelaktiga verktygen för samverkan mellan svenska och ukrainska kommuner. ICLD finansierar:

- förberedelser med 240 000 kr (det räcker till en resa i vardera riktningen för 4 personer inkl kost och logi samt lön för några svenska deltagare),

- projekt med 450 000 kr per år (det räcker till en resa i vardera riktningen för 5-6 personer inkl kost och logi beroende på hur lång respektive resa är samt lön för några svenska deltagare),
- styrgrupp med 300 000 kr per år (det räcker till en resa i vardera riktningen för 4 deltagare inkl kost och logi samt lön för några svenska deltagare).

Deltagande i Europanätverket innebär att flera svenska kommuner och kommuner från Ukraina, Bosnien och Hercegovina och Kosovo får möjlighet att träffas och diskutera demokratisk resiliens och lokal styrning, dvs lokal demokrati i kris och krig, möta forskare och utbildas på samma tema. Stöd kommer bland annat från grundforskning på kommuners roll i Ukraina sedan Rysslands invasion och från Lokala demokratilab som direktstöd till enskilda kommuner.

Syftet är att skapa motståndskraft och upprätthålla kommunal service för att få lärande och evidensbaserade arbetssätt. De får också möjlighet att diskutera utmaningar i respektive kommunalt partnerskap kring mänskliga rättigheter och rättssamhället. ICLD finansierar informationsträffar och resor inklusive kost och logi för deltagarna.

Under 2023 har 4 digitala nätverksträffar genomförts och en fysisk kommer genomföras i Visby i december. Västerås stad har deltagit vid de digitala träffarna.

Under 2024 kommer bland annat en träff i Sarajevo i april finansieras för två deltagare per svensk kommun som deltar (en politiker och en tjänsteperson), en träff i Sverige alternativt Polen i oktober och flera digitala utbildningar/möten att arrangeras.

Resa och logi utöver partnerskapets egna kostnader bekostas av ICLD. Den svenska kommunen ska inte behöva ta egna resurser för samverkan, menar ICLD. I största möjligaste mån vill ICLD att det är samma personer som deltar i nätverksträffar och i utbildningarna. Därför föreslår Stadsledningskontoret att en politiker och två tjänstepersoner utses att representera staden i Europanätverket. Tjänstepersonen bör i första hand vara den som samordnar partnerskapet, förslagsvis stadens internationella strateg. Stadsledningskontoret föreslår att ytterligare en person deltar för att säkerställa kontinuitet.

Stadsledningskontoret föreslår att Västerås stads representanter i Europanätverket med ICLD:s stöd tar fram förslag på ukrainsk kommun att samverka med i en förberedelsefas. Ett samarbetsområde skulle kunna vara hur vi kan utveckla aktiva samhällsmedborgare med fokus på lokal demokrati, unga och civilsamhället.

Därefter tar kommunstyrelsen ställning till eventuell fortsatt samverkan.

Erfarenheter att ta hänsyn till vid samverkan är att den ukrainska kommunen inte ligger direkt i krigszonen, att dess värderingar stämmer någorlunda med Västerås stads värderingar, om vårt civilsamhälle har ett upparbetat samarbete med den ukrainska kommunen eller inte, och att vi kan hitta lämpliga gemensamma samverkansområden med fokus på demokrati och mänskliga rättigheter.

Under tiden då samarbete mellan Västerås stad och en ukrainsk kommun upparbetas fortsätter Stadsledningskontoret bevaka EU:s stöd för samverkan mellan kommuner och den lokala nivån. Ukrainafaciliteten har t.ex. föreslagits som en del av EU:s biståndsprogram med stöd till bland annat kapacitetsuppbyggnad i nationella, regionala och lokala myndigheter i Ukraina. Det är i nuläget oklart hur denna facilitet kommer utvecklas.

Vad gäller den Europeiska alliansen av kommuner och regioner för att återuppbygga Ukraina så är det i nuläget främst aktörer som CEMR, SKR, Euro-cities, Covenant of Mayors for Climate & Energy in Ukraine och liknande som deltar. Det är därför inte aktuellt i nuläget för Västerås stad att ansluta till denna allians. Detta kan dock förändras framöver.

Från juni 2023 så kan också ukrainska partner och aktörer från andra kandidatländer till EU delta i EU-program som Interreg Europe. Det kan vi ha i åtanke om vi vill söka stöd för att utveckla ett 1. smartare, 2. grönare, 3. mer sammanlänkat, 4. socialt Europa 5. närmare medborgarna med partner i hela EU eller 6. bättre regional styrning.

Att stadsledningskontoret föreslår samverkan med en ukrainsk kommun via kommunala partnerskapsprogrammet och Europanätverket beror på att ICLD har ett enklare förfarande, högre finansieringsgrad och högre beviljandegrad, alltså större chans att få ersättning för samverkan, än befintliga EU-program och Svenska Institutets stödprogram.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslut i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Samverkan med Ukraina stöds också av stadens policy för internationellt arbete eftersom samverkan utvecklar både den ukrainska parten och Västerås stad, eftersom samverkan sker med extern medfinansiering och eftersom samverkan sker i Europa.

Ekonomisk bedömning

Ett samarbete med en ukrainsk kommun inom ramen för det kommunala partnerskapsprogrammet och via Europanätverket finansieras huvudsakligen med finansiering från ICLD. Finansiering täcker resekostnader och logi för deltagare från Västerås och den ukrainska kommunen, arbetsinsatser för Västerås deltagare och revisionskostnader. Den ukrainska parten finansierar själv sina löner och lokala transporter för de svenska deltagarna vid besök i Ukraina. I nuläget är dock inte träffar i Ukraina ett alternativ varför besök förläggs antingen i Sverige eller i stad nära ukrainska gränsen, t.ex. Polen.

Viss extern representation och lokalt spridningsarbete sker inom ramen för budget för internationellt samarbete.

Hållbar utveckling

Samverkan med Ukraina med fokus på lokal demokrati och ICLD:s kärnvärden: jämlikhet och rättvisa, inkludering och delaktighet, transparens och insynsmöjligheter samt möjlighet till ansvarsutkrävande bidrar till flera mål i Agenda 2030, till exempel mål 5: jämställdhet, mål 11: hållbara städer och

samhällen, mål 16: fredliga och inkluderande samhällen och mål 17: genomförande och globalt partnerskap.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Malin Björk
Enhetschef Samhällsbyggnadsenheten